

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Saimaa Skill Share Lab

TYÖPAKETTI 1 - Nykytilakartoitus

SISÄLTÖ

1	Johdanto – hankkeen päämäärä, johdanto luovien alojen ja kulttuuritoimijoiden kentästä	6
2	Kolmen maakunnan nykytilanne kulttuuri ja luovien alojen osalta	10
2.1.	Toimijoiden osaamis- ja kehittämistarpeet	12
2.2.	Olemassa oleva koulutustarjonta	14
2.3.	Olemassa olevat ja päättyneet hankkeet sekä jo tehdyt toimenpiteet	16
2.4.	Yhteistyön mahdollisuudet muiden alojen toimijoiden kanssa.....	18
3	Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset	20
	Lainatut lähteet.....	22
	Liitteet	23

1 Johdanto – hankkeen päämäärä, johdanto luovien alojen ja kulttuuritoimijoiden kentästä

Saimaa Skill Share Lab (SSSL) -esiselvityshankkeen tavoitteena oli edesauttaa koronasta kärsineiden luovien alojen elpymistä ja uusien ansaintamallien kehittämistä maakunta- ja toimialarajat ylittävän osaamisen kehittämistä tukevan ohjelman luomisen ja yhteistyön kautta huomioiden laajan yhteistyöverkoston mahdollisuudet. Hankkeen tavoitteet olivat:

1. Kartoittaa Pohjois-Karjalan, Etelä-Karjalan ja Etelä-Savon maakuntien nykytilanne luovien alojen ja kulttuuritoimijoiden hankkeiden, osaamistarpeiden ja koulutustarjonnan suhteen Saimaa Skill Share Labin tarvepohjaiselle jatkokehittämiselle.
2. Kartoittaa alueen kulttuurialan ja luovien alojen toimijat sekä niihin linkittyvien toimialojen keskeiset yhteistyöstä kiinnostuneet toimijat sekä alan koulutusta tarjoavat oppilaitokset verkoston ja toimiala- ja maakuntarajat ylittävän yhteistyön ja yhteiskehittämisen pohjaksi. Tavoitteena oli luoda yhteistyömalli, jossa on jo valmiina alueen toimijoita, mutta joka aktiivisesti toivottaa kaikki uudetkin toimijat mukaan.
3. Luoda jalkauttamis-, toteutus- ja tiedotussuunnitelma Saimaa Skill Share Lab toiminnalle tavoitteineen ja checkpointeineen huomioiden myös Saimaa European Region of Gastronomy 2024 kokonaisuuden tarpeet osaamisen kehittämisen suhteen.

Tulevaisuuden visiona on, että Saimaa Skill Share Lab toimii alustana tai on osana suurempaa ekosysteemiä tai klusteria, jossa sen keskeinen rooli on uusien taitojen edistämisessä, tiedon jakamisessa, verkostoitumisessa ja mentoroinnissa erityisesti luovien alojen ja kulttuurialojen toimijoille. Skill Share Labin tavoitteena on tarjota alalla toimiville yrityksille ja startupeille mahdollisuus kehittää toimintaansa, tuotteitaan ja palveluitaan mm. yrittäjyyden, digitaalisen markkinoinnin, vastuullisuuden ja kestävyden osalta.

Esiselvityshankkeessa luovilla ja kulttuurialoilla tarkoitetaan niitä aloja, joiden toiminta perustuu kulttuuriarvoihin tai taiteelliseen ja muuhun yksilölliseen ja kollektiiviseen luovaan ilmaisuun ja jotka on määritelty Luova Eurooppa -ohjelman oikeusperustassa: *"Kulttuurialalla ja luovilla toimialoilla tarkoitetaan kaikkia aloja, joiden toiminta perustuu kulttuuriarvoihin tai taiteelliseen ja muuhun yksilölliseen ja kollektiiviseen luovaan ilmaisuun. Tällaiseen toimintaan voi sisältyä sellaisten tavaroiden ja palvelujen kehittäminen, luominen,*

tuotanto, levittäminen ja säilyttäminen, joihin sisältyy kulttuuri-ilmaisuja taikka taiteellista tai muuta luovaa ilmaisuja, sekä tähän liittyvä toiminta, kuten koulutus tai johtaminen. Niillä on potentiaalia synnyttää innovointia ja työpaikkoja, erityisesti henkiseen omaisuuteen liittyen. Näihin aloihin kuuluvat arkkitehtuuri, arkistot, kirjastot ja museot, taidekäsityö, audiovisuaaliala (mukaan lukien elokuva, televisio, videopelit ja multimedia), aineellinen ja aineeton kulttuuriperintö, muotoilu (mukaan luettuna muotisuunnittelu), festivaalit, musiikki, kirjallisuus, esittävät taiteet, kirjat ja julkaisutoiminta, radio ja kuvataiteet." (Euroopan Komissio, 2018). Kulttuuri ja sen ilmenemismuodot tulevat esille kansalaisten jokapäiväisessä elämässä ja voivat edistää hyvinvointia, aktiivista kansalaisuutta, yhteisiä arvoja, sosiaalista osallisuutta ja kulttuurienvälisen vuoropuhelun kehittymistä samoin kuin vapaata, moniarvoista ja monimuotoista mediaympäristöä. (Euroopan Komissio, 2018.)

Suomessa luovat alat muodostavat alle 4 % bruttokansantuotteesta, mikä on pienempi osuus verrattuna muihin Pohjoismaihin ja alle EU-keskiarvon (7 %). Tavoitteena on nostaa luovien alojen osuus BKT:stä vastaamaan verrokkimaita. Vuoden 2019 hallitusohjelmassa korostettiin luovien alojen edistämistä tärkeänä tavoitteena. Työ- ja elinkeinoministeriö aloitti yhdessä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa luovan talouden tiekarttatyön syksyllä 2019 (Työ- ja elinkeinoministeriö, 2020). Kulttuuri- ja luovat alat ovat keskeisiä yhteiskunnallisen kehityksen kannalta ja niitä kutsutaan usein luovaksi taloudeksi. Nämä alat hyödyntävät yksilöllistä luovuutta ja lahjakkuutta työssään, ja niiden ammattilaiset tuottavat merkittävää taloudellista hyvinvointia. Lisäksi luovilla ja kulttuurialan toimijoilla on tärkeä rooli yhteisen eurooppalaisen identiteetin, kulttuurin ja arvojen rakentamisessa. Taloudellisesta näkökulmasta nämä toimijat edistävät keskimääräistä enemmän kasvua ja uusien työpaikkojen syntymistä, erityisesti nuorille, samalla vahvistaen sosiaalista yhteenkuuluvuutta. (European Commission, 2023.)

Työ ja elinkeinoministeriö (2020) on jakanut luovat alat kolmeen pääkategoriaan yritystoiminnan ja verkostojen kehittämisen näkökulmasta: luovat sisällöt, luovat palvelut sekä luovat tuotteet ja kulttuuri.

Luovien sisältöjen ryhmä kattaa monistettavat tuotteet, joiden jakelukanavat ovat pääosin digitaalisessa ympäristössä. Liiketoiminta näissä yrityksissä ja niiden muodostamisessa klustereissa on kansainvälistä tai kansainvälisestä kilpailusta riippuvaista kasvuyritystoimintaa. Alustatalous muokkaa arvoketjuja. Työnjako ja toimijoiden roolit arvonaluonnissa ovat mullistuneet yhdessä vuosikymmenessä.

Palvelujen ryhmä kattaa luovan osaamisen hyödyntämisen muilla toimialoilla. Luovaa osaamista tarjoavien palveluiden merkitys on sen asiakkaalleen tuomassa lisäarvossa ja

kilpailukyvyyn kasvattamisessa. Uuden arvonluonnin näkökulmasta erityisesti täällä alueella on valtava kasvupotentiaali, kun yritykset entistä tehokkaammin etsivät asiakkaalle parempaa arvoa tuottavia ratkaisuja.

Tapahtumat sekä taide- ja kulttuuripalvelut kattavat tässä tarkastelussa liiketoiminnan, joka sisältää eri kohderyhmille suunnatut palvelut, esitykset, tapahtumat ja elämykset. Näille on tyypillistä lisätä alueen elinvoimaisuutta ja houkuttelevuutta sekä rakentaa identiteettiä tai brändiä, jolla on merkitystä esim. matkailun kannalta. (Työ- ja elinkeinoministeriö, 2020)

Taulukko 1. Luovien alojen pääkategoriat yritystoiminnan ja verkostojen kehittämisen näkökulmasta. (Työ- ja elinkeinoministeriö, 2020).

Luovat sisällöt	Luovat palvelut	Luovat tuotteet ja kulttuuri
Digitaalinen jakelu, alustat, liiketoiminnan skaalautuvuus, kansainvälinen liiketoiminta	Poikkialainen liiketoiminta mikroyrityksistä suuriin	Paikalliset ja alueelliset yritykset, alueiden houkuttelevuus, matkailu
Julkaisutoiminta verkossa, radio, televisio, kirjallisuus, lehdet, musiikki, av-ala, peliteollisuus	Muotoilu, arkkitehtuuri, vaatesuunnittelu, mainonta, (markkinointi-) viestintä	Festivaalit, tapahtumat, esittävä taide, galleriat, museot, kuvataide ja muu visuaalinen taide, käsi- ja taideteollisuus jne.

Ajatus ja konsepti Saimaa Skill Share Labistä syntyi itäisen Suomen yhteisen kulttuuripääkaupunkiprojektin Saimaa-ilmio 2026:n aikana. Saimaa Skill Share Lab oli alkujaan laaja uuteen osaamiseen, tiedon jakamiseen, yhteisöllisyyden lisäämiseen ja nuorten osallistamiseen kannustava Saimaa-ilmio 2026 kulttuuripääkaupungin osaamisen kasvatamisen ohjelma. Itä-Suomeen ei valitettavasti saatu kulttuuripääkaupungin titteliä, mutta Saimaa-ilmio 2026-hankkeiden aikana käytyjen keskustelujen myötä on käynyt selväksi, että Itä-Suomen alueella on tarvetta etenkin luovien ja kulttuurialan ammattilaisten osaamisen kehittämiseksi. Lisäksi tarvitaan laajaa maakunta- ja toimialarajat ylittävää ristiinpölytystä ja pohjaa uudenlaisen yhteistyön rakentamiselle. Havaittiin, että osaamisen kasvattamisessa olisi tarvetta erityisesti kulttuuritoimijoiden yrittäjyys-, markkinointi- ja myyntikyvykkyydessä sekä kansainvälistymisen osaamisessa mm. tuotteistuksen ja digitalisaation osalta. Myöskään ristiinpölytys ja yhteistyö muiden toimialojen, kuten matkailun, kanssa ei ehtinyt Saimaa-ilmio 2026-hankkeen aikana löytää omia selkeitä muotojaan. Ristiinpölytystä tarvitaan, sillä se edistää tiedon siirtymistä sekä uusien verkostojen ja palvelutuotteiden syntymistä.

Havaintojen pohjalta kehitettiin Itä-Suomen yliopiston ja Saimaa-ilmio 2026-hanketii-
min toimesta Saimaa Skill Share Lab -konsepti, jossa kuvataan auki ajatus toimintamallista
ja sisällöistä, joita olisi Itä-Suomen alueella tarpeen lähteä kehittämään luovien alojen
vahvistamiseksi ja koronasta toipumiseksi. Hankkeen tuloksissa kuvataan kaksi selkeää
kokonaisuutta, joista toinen on osaamisen kasvattamisen polku, toisin sanoen koulutus-
kokonaisuus luovien alojen toimijoille ja toinen kokonaisuus keskittyy maakunta- ja toimi-
alarajat ylittävään ristiinpölytykseen.

Saimaan alueelle haettiin European Region of Gastronomy 2024-titteliä (ERG 2024),
jossa (ruoka)kulttuurin kehittäminen ja eri kulttuurialojen yhteen nivominen muiden toi-
mialojen kanssa ovat keskiössä. Myös osaamisen, yrittäjyyden ja kilpailukyvyyn lisääntymi-
nen ovat osana ydintavoitteita. Hankkeen aikana Saimaan alueelle myönnettiin European
Region of Gastronomy 2024-titteli, eli juhlavuosi käynnistyy vuonna 2024. Tässä työssä
Saimaa Skill Share Lab on yksi keskeinen menestyksen vahvistaja, ja se on mainittu Sai-
maa ERG 2024 hakukirjassa osana kokonaisuutta.

Tämän raportin tarkoitus on antaa yksityiskohtaisempaa tietoa luovien alojen toimijoi-
den osaamistarpeista sekä jo olemassa olevista verkostoista, jotta Saimaa Skill Share La-
bin laajempi osaamisen kasvattamisen kokonaisuus voidaan suunnitella nykytilanne ja
tämänhetkiset tarpeet huomioiden. Tämä tieto on tärkeää myös siksi, että toiminnot voi-
daan tulevaisuudessa kohdentaa oikein. Esiselvityshankkeen aikana kartoitettiin myös
Saimaa ERG 2024:n toiveet ja tarpeet Saimaa Skill Share Lab toiminnalle niin, että toiminta
tukee parhaalla mahdollisella tavalla valmistautumista juhlavuoteen ja sen toteuttami-
seen.

2 Kolmen maakunnan nykytilanne kulttuuri ja luovien alojen osalta

Osaamisen, yhteistyön ja yrittäjyyden tilanne on Itä-Suomen kolmessa maakunnassa (Etelä-Savo, Etelä- ja Pohjois-Karjala) hyvin erilainen. Tästä syystä on Saimaa Skill Share Lab -hankkeen suunnittelutyöryhmissä on todettu aiempien alueellisten kehittämishankkeiden puitteissa ja yhteistyöverkoston kautta, että tarvitaan alku-/nykytilakartoitus, jossa yksityiskohtaisemman sisällöllisen tarvekartoituksen lisäksi aktivoidaan toimijat, tiedotetaan sidosryhmiä hankkeesta ja luodaan verkosto Saimaa Skill Share Labin toteutusta varten. Tietoa tarvittiin lisää erityisesti luovien alojen toimijoiden osaamistarpeista sekä olemassa olevista verkostoista.

Toimijat olivat omissa maakunnissaan varsin aktiivisia ja innokkaita verkostoitumaan hyvinkin erilaisten palvelun tarjoajien kanssa sekä miettimään ratkaisuja, jotka hyödyttäisivät toimialaa kokonaisuudessa. Ylialueellisen yhteistyön mahdollisuuksien näkeminen on tapauskohtaista, mutta kannatusta selkeästi on. Hankkeen henkilöstö verkostoitui aktiivisesti heti hankkeen käynnistymisen jälkeen ja osallistui useisiin muiden hankkeiden työpajoihin, Teams-tapaamisiin ja verkostoitumistilaisuuksiin jokaisessa maakunnassa. Tärkeitä yhteistyökumppaneita löytyi maakuntaliitoista, kehittämissyhtiöistä ja alantoimijoiden keskuudesta. Verkostoituminen nähtiin erityisen tärkeänä, jotta saataisiin alusta alkaen laaja ymmärrys kulttuuri- ja luovien alojen nykytilasta, sekä siitä, mihin suuntaan alaa halutaan lähteä kehittämään. Erityisesti huomiota kiinnitettiin jo tehtyisiin hanke- ja kehittämistoimenpiteisiin. Saimaa Skill Share Labin henkilöstö kuunteli herkillä korvalla toimijakentän ajatukset nykyhetkestä ja toiveita, kuinka alaa kehitettäisiin yhdessä tulevaisuudessa. On sanomattakin selvää, että hankkeessa tavoitettiin vain murto-osa kulttuuri ja luovien alojen toimijoista, mutta sitäkin tärkeämpää on kuunnella niitä henkilöitä, jotka ovat sitoutuneita kehittämistoimenpiteisiin ja joilla on halu olla mukana hanketoiminnassa.

Kulttuuri ja luovien alojen nykytilanne alueella on verrattain hyvä ottaen huomioon, ettei alaa kurittaneesta koronasta ole kulunut vielä kovinkaan pitkä aika. *”Hyvällä”* tässä kontekstissa tarkoitetaan erityisesti tahtotilaa, joka alueella vallitsee. Alan toimijat uskovat kulttuurin ja luovien alojen vetovoimaan ja sillä on suuri merkitys esimerkiksi matkailuun ja hyvinvointiin suuressakin mittakaavassa. Useat eri toimijat pyrkivät luomaan tuloksellista liiketoimintaa ja samalla ovat kiinnostuneita kehittämishankkeista sekä osaamisen kasvattamisesta. Alueilla on niin menestys- kuin menetystarinoitakin, mutta toiveikas tulevaisuus on päällimmäisenä toimijoiden ja kehittäjien mielessä. Toimijakenttä

on hyvin pirstalainen. Voidaan todeta, että alalla on todella monimuotoista ydinosaamista tarjoavaa palveluntuottajaa ja yhteistyön rakentaminen jopa oman toimialan sisällä on ollut haastavaa.

Hankkeen edetessä syntyi ymmärrys siitä, että Etelä-Savon ja Etelä-Karjalan yhteistyö on rakentunut ja löytänyt sellaisia raameja, mitä ei vielä tunnisteta Pohjois-Karjalassa. Eteläisissä maakunnissa puhutaan paljon yhteisestä Saimaa-brändistä, joka tuo heille yhteenkuuluvuutta, mutta Pohjois-Karjala ei ole vielä tunnistanut sitä yhtä lailla omakseen. Tässä tilanteessa kyseessä ei ole pelkästään maantieteellinen näkökulma, vaan nyt kyse alueellisesta profiloinnista ja alueen yhteisestä brändistä eikä niinkään vesistöjen tai maakuntien tarkoista rajoista. Saimaan alueen alueellista tunnettavuutta on lisätty useiden vuosien ajan ja se näyttää vahvistuvat koko ajan niin kotimaan markkinoilla kuin kansainvälisillä markkinoilla. Luovilla ja kulttuurialoilla on useita tekijöitä, jotka hidastavat yhteisen alueellisen tunnettavuuden ja brändin kehittymistä. Luovan talouden toimija edustaa hyvin usein itse tuotetta tai palvelua, jota hän tuottaa ja näin ollen henkilökohtaisesti mielipiteet ja arvot määrittävät myös liiketoiminnan kehittymistä ja suuntautumista. Luovien ja kulttuurialojen henkilöt ovat usein suuria persoonia lahjakkuuksineen sekä mielipiteineen, ja alueen brändäys tai liiketoimintaorientoitunut näkökulma ei ole heille aina houkuttelevin keino lähteä edistämään toimintaansa. Kaupallisuutta ei siis välttämättä koeta hyvänä asiana, mutta taloudellinen vakaus on silti tärkeää kestävän liiketoiminnan ja oman elinkeinon kannalta.

Toimijat, jotka määrittivät itsensä taiteilijoiksi ja työskentelivät luovalla alalla, kokivat haastavaksi erityisesti töidensä kaupallistamisen ja ajatuksen, että ”artisti maksaa”. Tällä viitataan siihen, että taitelijat eivät välttämättä saa mitään korvausta siitä, että heidän työnsä ovat esillä taidekeskusten näyttelyissä. Keskusteluissa myös korostui, kuinka hankalasti ymmärrettävissä on taiteen itseisarvo. Niin kuvataiteilijat, kuin muotoilijatkin kuvailivat, kuinka hankalaa on asettaa ”sielun tuotteelle” hintalappua. Luovan alan toimijat eivät välttämättä pysty myöskään määrittämään tuotteilleen kohderyhmää, koska on kyse aineettomasta pääomasta ja siitä, että luovan työn täytyy olla aina jotain uutta ja sille ei ole vielä täysin valmiita markkinoita, vaan markkinat täytyy luoda itse.

Itä-Suomessa hankkeen maakunnissa on selkeästi maakuntakohtaiset tukijat kulttuuri- ja luoville aloille, mutta julkisten organisaatioiden yhteistyö ole saumatonta. Pohjois-Karjalassa toimii aktiivisesti Pohjois-Karjalan maakuntaliiton luotsaamana luovien alojen POKAT-ryhmä ja erikseen kulttuurialojen POKAT-ryhmä. Nämä kaksi ovat eroteltu niillä perusteilla, että luovien alojen toimijat ovat Pohjois-Karjalan alueella luokitelleet itsensä liiketoiminta orientoituneimmaksi kuin kulttuurialojen toimijat. Etelä-Karjalan alueella

luovien alojen verkostoa ja toimintaa vie eteenpäin Kaakkois-Suomen ELY-keskus, jossa on mukana Kymenlaakson toimijat yhdessä Etelä-Karjalan kanssa. ELY-keskuksen lisäksi maakuntaliitolta tulee vahva tuki yhdessä korkeakoulujen kanssa luovien alojen TKI-toimintaan. Esiselvityshankkeen aikana tuli esiin vahva pirstaleisuus ja eri käsitykset siitä, miten Itä-Suomi nähdään alueena ja kuinka yhteistyötä on luonnollisinta tehdä. Etelä-Savon alueella Savonlinna on ehdottomasti yksi luovien ja kulttuurialojen keskittymä, ja Savonlinnan hankekehitysyhtiöllä on halua tukea jatkossakin tätä toimintaa.

Hankkeen alusta lähtien koettiin haastaviksi tietyt käytännölliset teemat, kuten mikä tai kuka olisi taho, joka lähtisi viemään Saimaa Skill Share Lab toimintaa eteenpäin ja millä toimintatavoilla se olisi hedelmällisintä. Hankkeen alussa selvitettiin kulttuuri- ja luovien alojen hanketoimenpiteitä ja olemassa olevia hankkeita, joista selvisi, että kehittämistyötä on tehty ja sitä olisi edelleen merkityksellistä tehdä. Ylialueellista yhteistyötä halutaan tehdä, mutta se vaatii ehdottomasti tahon, joka koordinoi ja organisoii luovien alojen toimintaa. Toiminnan tulisi olla edistyksellistä, sitouttavaa sekä sellaista, joka motivoi ja luo lisäarvoa luovien alojen toimijoille. Jokaisessa maakunnassa on omat verkostot ja verkostojen verkostot, joiden yhteen saattaminen olisi tärkeää jatkuvan kehityksen vuoksi. Moni alalla työskentelevä henkilö on myös kiinnostunut luomaan kansainvälisiä suhteita ja harjoittaa omia mahdollisuuksia kansainvälisissä verkostoissa ja kansainvälisillä markkinoilla. Vallitseva maailmantilanne, kuten Ukrainan sota ja inflaatio, kuitenkin vaikuttivat toimijoiden mielestä tulevaisuuteen negatiivisesti. Erityisesti Pohjois-Karjalassa nähtiin Venäjä-yhteistyön päättyminen surullisena ja uusia kansainvälisiä verkostoja kaivataan. Ukrainan sodasta johtuen toimijat olivat huolissaan kokonaisuudessaan Itä-Suomen tilanteesta, sillä matkailualalla, joka on liitännäisala luovien alojen ja kulttuuritoimijoille, on tapahtunut merkittävä notkahdus, kun venäläismatkailijoita ei enää juurikaan ole.

2.1. Toimijoiden osaamis- ja kehittämistarpeet

Useissa keskusteluissa, joita esiselvityshankkeen aikana käytiin kulttuuri- ja luovien alojen ammattilaisten kanssa, osaamis- ja kehittämistarpeet olivat selkeät. Liiketaloudellinen osaamisvajae oli merkittävä ja hyvin laaja. Alan toimijat kertoivat useaan otteeseen siitä, että ammattiin valmistavassa koulutuksessa ei ollut heidän mielestään tarpeeksi liiketoimintaosaamiseen pohjautuvaa sisältöä. Erityisen haasteelliseksi koettiin toimijakentän monimuotoisuus, sillä samat mallit eivät sellaisenaan ole hyödynnettävissä kaikille luovilla aloilla työskenteleville. Verkostoitumistilaisuuksissa tuli myös ilmi, että sana yrittäjä näytetty negatiivisena ja luovien alojen toimijat haluaisivat, että heillä olisi monimuotoisuutensa puolesta jopa eri nimike tulevaisuudessa kuten englannista käännös ”creautineurs”

(vrt. entrepreneur). Siitä huolimatta, että toimijoiden joukko oli kirjava, toimijoilla oli samankaltaisia ja käytännönläheisiä toiveita siitä, mitä alalla pitäisi viedä eteenpäin ja millaisiin teemoihin he tarvitsevat apua. Alla olevaan taulukkoon on kerätty suoria lainauksia erilaisista keskusteluista.

Taulukko 2. Kulttuuri ja luovien alojen toimijoiden mietteitä alan kehittymisen eduksi.

Kulttuuri ja luovien alojen toimijoiden mietteitä alan kehittymisen eduksi
Yhteiskäyttötilat
Kulttuuri ja luovien alojen sisältöä esimerkiksi matkailupalveluihin
Eri toimialojen yhteiskehittäminen
Vähemmän lokerointia tiettyyn muottiin
Kulttuuri ja luovien alojen ristiinpölytys sote-puolelle
Tapahtumat yhteistyön mahdollistajana
Yhteiset matalan kynnyksen tapahtumat
Viestinnän parantaminen
Yhteiskehittäminen
Voisiko Itä-Suomi profiloitua luovien alojen tukijaksi?
Uusia liiketoiminta ja ansaintamalleja
Rahoitus ja hankeosaamista
Luovien alojen "manageri"
Intensiivi valmennuksia: esimerkiksi tuotteistaminen, brändäys, markkinointi, taloushallinto
Ilmaisutaito → Oman osaamisen sanoittaminen
Henkilöbrändäys
Oman osaamisen hinnoittelu
Erilaisia tuotteita sesonkivaihteluihin
"Aika on rahaa" - Motivaatio verkostoitumistapaamisiin → Verkostoitumistapahtumissa täytyy olla jotain todellista hyötyä ja sisältöä, ei vaan verkostoitumisen "puhtaasta ilosta"
Oppilaitosten välinen yhteistyö on tärkeä
Isompi sateenvarjo-organisaatio
Fotoniikan, AR:n, VR:n mahdollisuudet
Digitaalisuuden hyödyntäminen
Kulttuuri- ja luovien alojen talo
Arvostus kulttuuri- ja luovia aloja kohtaan

Saimaa ilmiön aikana on luonnosteltu osaamisen kasvattamisen polku, joka sisältää seuraavia koulutusteemoja:

- Luova yrittäjyys
- Kannattava liiketoiminta
- Osaamisesta tuotteita
- Tuotteiden hinnoittelu
- Viestintä ja digitaalinen markkinointi
- Rahoitusmahdollisuudet toiminnan kehittämisen tukena
- Verkostoyhteistyö ja tuotteiden yhteiskehittäminen
- Vastuullisuus osana liiketoimintaa ja tuotteita
- Digitaaliset jakelukanavat
- Kansainvälistymisen kriteerit ja edellytykset
- Konkreettinen kv-yhteistyö

Sisältökokonaisuudet, joita osaamispolulle on hahmoteltu, sisältävät ne koulutukset, jotka täyttäsivät alan toimijoiden tarpeita. Se antaa hyvän rungon, mikäli tulevaisuudessa kehitetään Itä-Suomen alueen laajuista koulutuspolkua luoville aloille.

2.2. Olemassa oleva koulutustarjonta

Hankkeen maakunnissa oppilaitokset tarjoavat verrattain monipuolisesti eri tasoisia tutkintoja ja koulutuksia niin ammattiopisto kuin korkeakoulutasolla. Esiselvityshankkeen aikana kirkastui ajatus siitä, että ammattiin valmistuneet ovat toki alansa ammattilaisia, mutta kaipaavat kokonaisvaltaista lisäkoulutusta, sillä etenkin luovilla aloilla on painotettava myös liiketaloudellista osaamista. Tämä ajatus perustuu siihen, että intohimosta ja harrastuksesta voi tehdä liiketoimintaa sekä arvostettua taidetta, josta kuluttajat ovat valmiita myös maksamaan. Luovien ja kulttuurialojen ammattilaiset eivät eroa muista aloista siinä tosiasiallisesti, että menestyminen ja kilpailukykyisten tuotteiden ja palveluiden tarjoaminen vaatii monipuolisen ammattitaidon ja käsityksen siitä, kuinka hinnoitella, markkinoida ja myydä kohderyhmälle.

Hankehenkilöstö verkostoitui myös alalla opiskelevien sekä hiljattain valmistuneiden henkilöiden kanssa ja palaute heidän suunnaltaan oli yksimielinen sen suhteen, että tulevilla tai nykyisillä toimijoilla ei ole tarpeeksi valmiuksia lähteä kehittämään kannattavaa liiketoimintaa, brändätä itseään tai myydä ammattitaitoaan oikealla tavalla. Alan opiskelijoiden ja vastavalmistuneiden tuntemukset tunnistettiin myös alan koulutuksia tarjoavissa oppilaitoksissa. Kokemuksia ja mielipiteitä kuultiin myös muilta kuin hankealueen

oppilaitoksilta, ja ne olivat kaikki samassa linjassa alueesta tai toimialasta riippumatta. Mukana keskusteluissa oli myös suhteellisen hyvin menestyviä ammattilaisia. Nämä menestyvät alalla toimivat henkilöt olivat itse etsineet ja kehittäneet omaa ymmärrystä ja ammattitaitoa kannattavan liiketoiminnan tueksi, jolla voisi kuvitella olevan merkitystä alan ammattilaisen nykytilanteeseen. Alalla vallitsee ristiriitaiset tunnelmat kaupallisuudesta ja koetaan, että kaupallisuus on kirosana.

Taulukossa 3. on listattu vielä havainnollistamiseksi, kuinka monipuolinen koulutustarjonta kolmen maakunnan alueella on kulttuuri- ja luoville aloille.

Taulukko 3. Pohjois-Karjalan, Etelä-Karjalan ja Etelä-Savon alueiden koulutustarjonta kulttuuri- ja luoville aloille.

Karelia AMK	Medianomi
Riveria, perustutkinnot	Artesaani käsityömuotoilu
	Artesaani, lavasterakentaminen
	Artesaani, sisustusala
	Designtekstiilien valmistaja
	Kuvallisen ilmaisun toteuttaja, kuvataide ja graafinen suunnittelu
	Mediapalvelujen toteuttaja – Peli- ja 3D-tuotannon opintopolku: peli- ja 3D-tuotanto – Mediatuotannon opintopolku: video- ja radiotuotanto ja valokuvaus – Esitystekniikan- ja äänituotannon opintopolku: esitys- ja teatteritekniikka ja äänituotanto
	Mittatilausompelija
	Sisustustekstiilien valmistaja
	Tanssija
Riveria, ammattitutkinnot	Esitys- ja teatteritekniikan ammattitutkinto, lavastustekniikan osaamisala
	Esitys- ja teatteritekniikan ammattitutkinto, teatteri- ja tapahtumatekniikan osaamisala
	Media-alan ammattitutkinto, videokuvaus- ja valaisu
	Media-alan ammattitutkinto, äänituotanto
	Media-alan ammattitutkinto, valokuvauksen osaamisala
	Audiovisuaalisen viestinnän osaamisala (mediapalvelujen toteuttaja)

XAMK	Artenomi
	Bachelor of culture and arts, game design
	Muotoilija - Biotuotemuotoilu - Graafinen muotoilu - Muoti ja puvustus - Palvelumuotoilu - Sisustusarttitehtuuri ja kalustesuunnitelu
	Insinööri, Peliteollisuus
Esedu	Artesaani
	Designtekstiilien valmistaja
	Mittatilausompelija
	Muotiassistentti
	Sisustustekstiilien valmistaja
LAB AMK	Kuvataiteilija
	Medianomi
	Muotoilija
	Visuaalinen viestintä Bachelor of Culture and Arts, Sustainable Design Business
	Kuvataiteilija
HUMAK	Kulttuurituottaja
Sampo, perustutkinnot	Tekstiili- ja muotialan perustutkinto, muotiassistentti
	Tekstiili- ja muotialan perustutkinto, sisustustekstiilien valmistaja
Sampo, ammattitutkinnot	Taideteollisuusalan ammattitutkinto, mittatilausompelija
	Taideteollisuusalan ammattitutkinto, käsityöntekijä
	Taideteollisuusalan ammattitutkinto, sisustaja

2.3. Olemassa olevat ja päättyneet hankkeet sekä jo tehdyt toimenpiteet

Itä-Suomen alueella on jo pidemmän aikaa eri hankkeilla pyritty edistämään kulttuuri- ja luovien alojen toimijakentän toimenpiteitä, kuten tuotteistamista, kilpailukyyn vahvistamista ja toimivien verkostojen luomista alueella. Listaushankkeista löytyy tämän raportin liitteenä. Esiselvityshankkeen maakunnissa päättyneet Saimaa-Ilmiö 2026 kulttuuripääkaupunkahaun ensimmäisen ja toisen hakuvaiheen hankkeet olivat merkittäviä kehityshankkeita usean maakunnan alueella. Saimaa-Ilmiön aikana alueet kokivat koronasta

huolimatta todellisen herätyksen siihen, millaisia mahdollisuuksia alueella on toimia kulttuuri- ja luovien alojen vetonaulana ja alueena, jossa useat eri julkiset organisaatiot tukevat alan kehittymistä. Saimaa ilmiö hankkeiden myötä useita eri palveluita ja kohteita saatiin tuotteistettua, joka suoraan todistaa alueellisten kehittämishankkeiden tuloksia. Tämä taas näyttäytyy alan virkistymisenä ja olemassa olevien palveluiden uudelleen konseptointina.

Vaikka kulttuuripääkaupungin titteli meni Ouluun, on Itä-Suomen alueella tästä huolimatta jatkunut erinomainen työ kulttuuri- ja luovien alojen hyväksi. Hankkeen aikana kolme maakuntaa (Etelä-Savo, Etelä-Karjala, Pohjois-Karjala) saivat myös kansainvälisesti arvostetun European Region Of Gastronomy tittelin, joka on tunnustus itäisen Suomen ainutlaatuisesta ruokakulttuurista. Juhlavuosi tulee olemaan 2024, ja sen aikana tullaan toteuttamaan tapahtumia kaikissa kolmessa maakunnassa laajalla ylimaakunnallisella yhteistyöllä. Yhteistyössä on mukana laajasti niin ruoka-, kulttuuri- ja taidealan tekijöitä ja toimijoita, yrittäjiä ja organisaatioita.

Jo lähes kymmenen vuotta sitten tunnistettiin luovien alojen kehittämistarpeet, jotka ovat voimassa vieläkin. Vuosina 2014–2016 Luovien alojen monialainen kehittäminen LUMO – Verkostoilla monialaisuuteen -hankkeen päätavoitteena oli kehittää luovien alojen liiketoimintaa monialaisesti ja kokonaisvaltaisesti hyödyntämällä luovien alojen eri sektoreiden sekä muiden toimialojen osaamista, verkostoja ja kumppanuuksia. Samoilla teemoilla useampi toimija on jatkanut kehittämistyötä maakunnissa ja maakuntarajat ylittävästi.

Hankkeiden toimenpiteet ja kohderyhmät ovat olleet laajoja, aina matkailijoista sote- ja nuorisoalojen toimijoihin. Esimerkiksi maaliskuussa 2021 päättyneen Parasta Etelä-Savoon – taide-, kulttuuri- ja luonto-osaamista sote- ja nuorisoalojen toimijoille -hankkeen keskeinen tavoite oli lisätä eri alojen ammattilaisten ja opiskelijoiden osaamista niin, että hyvinvointia edistävien taide-, kulttuuri- ja luontolähtöisten menetelmien käyttäminen lisääntyä sosiaali- ja terveyspalveluissa kuin myös kasvatus- ja nuorisopalveluissa.

Suurin osa esiselvityshankkeen aikana kartoitetuista alueellisista kehittämishankkeista, joissa olivat kulttuuri- ja luovat alat mukana, kiinnittyi vahvasti myös matkailuun. Esimerkiksi Euroopan neuvoston kulttuurireitit Etelä-Savossa-hankkeessa (2019) kehitettiin kahta uutta kulttuurireittiä, joiden aiheet ovat Pyhä Olavi ja esihistoriallinen kallio- taide. Tavoitteena oli luoda aiheisiin sopivista käyntikohteista, tuotteista, palveluista ja tapahtumista muodostuva matkailullinen kokonaisuus, jolle lopulta haetaan Euroopan

neuvoston virallista kulttuurireittistatusta. Näin Etelä-Savon alueen kulttuurireitit kytkeytyvät kansainvälisiin kulttuurireitteihin. Lisäksi Tapahtumat ja kokoukset matkailun moottoreina -hankkeessa, jossa tuettiin Savonlinnassa toimivia yrityksiä ja organisaatioita tapahtumamatkailun tuotekehityksessä, kokouksien ja kongressien tuotteistamisessa ja tapahtumatuotannon prosessien kehittämässä, oli myös vahvasti mukana luovien alojen toimijat.

Pohjois-Karjalan alueella oli käynnissä Kalevala - mytologiasta arvoa liiketoimintaan-hanke, jonka tarkoitus oli vahvistaa ja kehittää alueiden elinvoimaa ja hyvinvointia. Kyseinen hanke liittyi vahvasti myös Saimaa Skill Share Lab -hankkeeseen, sillä kyse oli kulttuurista ja matkailun edistämisestä. Taitavasti brändätty kulttuuriympäristö lisää alueen houkuttelevuutta niin asukkaiden, yritysten kuin matkailijoidenkin näkökulmasta. Myös Suomen ensimmäisen kulttuuriperintöbarometrin vastausten perusteella kulttuuriperintö on tärkeä eri alueiden maineelle. Hankkeen aikana matkailutoimijat tuotteistivat palveluita Kalevala-teeman mukaisesti ja näin ollen tuotteet voisivat tukea myös luovien ja kulttuurialojen toimijoiden työllistymistä, sillä heillä on valtavasti osaamista kehittää teeman mukaisia elämyksiä ja päästä osaksi kansainvälisiä markkinoita.

Jo tämän SSSL esiselvityshankkeen alkuvaiheessa tuli siis vahvistus siitä, että kulttuuri- ja luovat alat sekä matkailuala ovat hyvin tiiviisti kytköksissä riippumatta siitä, kuka on kehittämiskohteen loppukäyttäjä tai mikä on haluttu lopputulos. Useissa raportin kirjoitushetkellä käynnissä olevissa hankkeissa, kuten S creatives, Saimaa ERG 2024, Creative Saimaa Cluster, Luovien alojen jalostaminen, Vastuullista ruokamatkailua Via-Karelialla hankkeet, AKKU-Alueellinen kuntien ja kulttuuritoiminnan kehittäminen Etelä-Savossa, ja Kulttuurin unelma vuosi 2022/2023, on pyritty yhteistyöhön, ristiinpölytykseen sekä luomaan alustaa, joka tukisi saumattomasti Itä-Suomen alueella tehtyjä toimenpiteitä monen eri sektorin näkökulmasta. Voidaankin todeta, että verkostomainen toiminta kiinnostaa ja on nähty hyödyllisenä monen muunkin hanketoimijan näkökulmasta.

2.4. Yhteistyön mahdollisuudet muiden alojen toimijoiden kanssa

Kuten edellisessä kappaleessa todettiin, luovat ja kulttuurialat ovat hyvin vahvasti kytköksissä matkailuun, mutta myös teknologia-alaan sekä ruokatuottajiin. Kehitys- ja tuotteistamistyössä erityisesti matkailualalla haetaan sisältöä ja lisäarvoa sellaisten kulttuuri- ja luovien alojen tuottajien kautta, jotka ovat kiinnostuneita luomaan lisäarvoa esimerkiksi lisätyn todellisuuden, äänien ja valojen kautta. Lisäksi verkostoitumistilaisuuksissa käytiin mielenkiintoinen keskustelu sosiaali- ja terveyspalveluiden näkökulmasta

kulttuurihyvinvointiin sekä siitä, kuinka eri terapiamuodoissa voitaisiin hyödyntää kulttuuri ja luovien alojen palveluita. Tämä on ehdottomasti sellainen teema, joka nähtiin erittäin mielenkiintoisena sekä tärkeä asiana nostaa esille seuraavissa selvitys- ja kehittämishankkeissa.

Alle on listattu aiheita ja selkeitä esimerkkejä toimialojen välisiin yhteistyömahdollisuuksiin, jotka nousivat esille verkostoitumistilaisuuksissa ja työpajoissa.

- Esittävää taidetta mukaan opastuksiin ja matkailukohteisiin
- Ruoan ja kulttuurin yhdistäminen
- Elokuvateollisuus ja suomalainen muotoilu
- Siihtalan kulttuuritehdas mukaan yrittäjien tapaamispaikaksi, TYHY, seminaarit yms.
- Tilojen uudelleen vuokraus, Airbnb
- Sote ala ja luovat alat
- Muotoiluajattelun hyödyntäminen eri toimialojen ongelmanratkaisussa
- Virtuaalitodellisuuden ja luovien alojen tuottaman sisällön yhdistäminen

3 Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset

Jokaisessa maakunnassa koulutetaan eri oppiasteilla kulttuuri- ja luovan alan ammattilaisia. Saimaa-Ilmiö-hankkeiden aikana, sekä tässä esiselvityshankkeessa on käynyt ilmi, että luovan alan toimijat tarvitsevat lisää osaamista muustakin kuin omasta toimialastaan ja sen käytännön toteuttamisesta.

Tällä hetkellä oppilaitoskentässä on tapahtumassa muutos kohti jatkuvan oppimisen teemaa, jossa yhtenä keskeisenä näkökulmana on vastata osaamisen tarpeisiin työuran eri vaiheissa. Työelämälle tulisi lisätä muunto-, täydennys- ja erikoistumiskoulutuksia sekä kehittää aiemmin hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista.

Luoville aloille tehty osaamisen kasvattamisen polku on hyvä esimerkki siitä, millaista täydennyskoulutusta alalle tarvitaan ja toivotaan. Luovilla aloilla on kuitenkin omat erityispiirteensä, jotka olisi hyvä huomioida koulutusten sisällöissä, kuten esimerkiksi hinnoittelussa tai toiminnan kehittämisessä. Toki monet geneeriset opinnot toimivat myös luovien alojen osaamisen lisääjänä, mutta näkemyksemme mukaan tarvitaan myös toimialalle kohdennettuja koulutuksia, jotta siitä on aidosti hyötyä näille toimijoille.

Jotta ylimaakunnallinen luovien alojen koulutuspolku voisi toteutua, tarvitaan oppilaitoskoordinaattori, jonka vastuulla olisi koota eri oppilaitosten tarjonta yhdelle alustalle ja toimia aktiivisesti verkoston oppilaitosten kanssa. Oppilaitoskoordinaattori olisi keskeinen toimija verkostotoiminnassa ja verkostoitumisen edistämässä luovilla ja kulttuurialoilla. Verkostotoiminnan kehittämisen suhteen oppilaitoskoordinaattori loisi ja ylläpitäisi verkostoja eri oppilaitosten sekä alan ammattilaisten ja työelämän välillä. Oppilaitoskoordinaattorin tehtäviin kuuluisi myös aktiivinen tiedonkeruu ja tiedon jakaminen. Tietoa keräämällä oppilaitoskoordinaattori pysyy ajan tasalla luovien alojen koulutusalan trendeistä, uusista ohjelmista ja tapahtumista. Tämän tiedon perusteella hän voisi tarjota oppilaitoksille tietoa ja resursseja verkoston ajankohtaisesta tarjonnasta. Tiedon jakaminen voisi tapahtua esimerkiksi sähköisten kanavien, tapahtumien, työpajojen tai seminaarien kautta. Koordinaattori ei näin ollen toimisi pelkästään yhdistävänä voimana eri oppilaitosten välillä, vaan tukisi kokonaisvaltaisesti verkostoitumista luovilla ja kulttuurialoilla.

Työ- ja elinkeinoministeriö (2023) on vastikään julkaissut Itäisen Suomen kehittämissivision, jonka tärkein tavoite on luoda tulevaisuususkoa itäiseen Suomeen. Visiossa elinkeinot ja osaaminen sekä koulutus ja TKI lisäävät alueen elinvoimaa. Vireän elinkeinoelämän yhtenä vahvuutena alueellamme nostetaan esille matkailu. Visiossa tavoitteena on

myös vakiinnuttaa yhteistyötä elinkeinoelämän, julkisten toimijoiden, oppilaitosten ja tutkimuslaitosten välillä ja yhtenä mahdollisuutena itäisellä Suomella olisi profiloitua kulttuurin ja luovan talouden vahvistajana. Visiossa mainitaan konkreettisina tekoina korkeakoulujen verkostoituminen keskenään, sekä digitalisaation hyödyntäminen joustavien opintopolkujen ja työelämäyhteyksien löytämiseksi. Toimeenpanosuunnitelmassa nostetaan esille alueellisten ja ylimaakunnallisten yhteistyöhankkeiden edistäminen. **Saimaa Skill Share Lab -konsepti soveltuisi hyvin Itäisen Suomen visioon elinkeinoelämän ja oppilaitosten yhdeksi yhteistyömalliksi.**

Lainatut lähteet

Euroopan Komissio. (2018). Ehdotus – EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS Luova Eurooppa -ohjelman perustamisesta (2021–2027) ja asetuksen (EU) N:o 1295/2013 kumoamisesta. Haettu 12.6.2023 osoitteesta

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=COM%3A2018%3A366%3AFIN>.

European Commission. (2023). Kulttuuri ja luovat alat. *Kulttuurialan ja luovien alojen merkitys*. Haettu 12.6.2023 osoitteesta

<https://culture.ec.europa.eu/fi/cultural-and-creative-sectors/cultural-and-creative-sectors>.

Työ- ja elinkeinoministeriö. (2020). Luovan talouden tiekartta. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö.

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-568-3>.

Työ- ja elinkeinoministeriö. (2023). Itäinen Suomi – uusi suunta: Visio ja teot. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-731-1>.

Liitteet

LIITE 1.

Tähän listaukseen on koottu yksityiskohtaisemmin kulttuuri- ja luovien alojen sekä kulttuurimatkailuun linkittyviä hankkeita. Esiselvityshankkeen toimenpiteisiin kuului selvittää toteutettuja toimenpiteitä sekä käynnissä olevia toimenpiteitä, jotta vältettäisiin päällekkäisyyksiä sekä voitaisiin hyödyntää jo olemassa olevaa tietoa. Yhteistyötä ja vuoropuhelua on käyty useamman henkilön kanssa, jotka ovat olleet luovien ja kulttuurialojen kehittämishankkeissa mukana. Aiemmin hankkeissa mukana olleilta saatujen tietojen mukaan Saimaa Skill Share Lab esiselvityksen hankehenkilöstö hyödynsi olemassa olevia verkostoja, joita oli jo aiemmin luotu sekä toimintamalleja, jotka olivat todettu hyväksi.

Hankkeen nimi ja toteutusaika: Luovien alojen monialainen kehittäminen (LUMO) - Verkostoilla monialaisuuteen, 1.11.2014 - 31.7.2016

Toteuttaja: Joensuun Seudun Kehittämisyhtiö Josek Oy

Toteutusala: Pohjois-Karjala

Rahoittaja: Euroopan aluekehitysrahasto

Tavoitteet: Hankkeen päätavoitteena oli kehittää luovien alojen liiketoimintaa monialaisesti ja kokonaisvaltaisesti hyödyntämällä luovien alojen eri sektoreiden sekä muiden toimialojen osaamista, verkostoja ja kumppanuuksia. Hankkeen tarkoituksena oli vauhdittaa luovien alojen kehittämistä sekä käynnistää ja pilotoida luovien alojen "kasvuohjelma" -tyyppinen toiminta. Päätavoitteen lisäksi hankkeella oli tarkentavia osatavoitteita: 1) Luoda maakunnallinen yhteinen näkemys ja toimenpiteet monialaiseen luovien alojen kehittämiseen - lisää työtä yrityksille ja yhteisöille, 2) Luovien alojen sektoreiden systemaattinen kehittäminen monialaisuus huomioiden - uusia businessmahdollisuuksia, kumppanuuksia ja yhteistyötä luovien alojen ja muiden toimialojen yritysten välille, 3) Eri toimijoiden yhteinen näkemys ja sitoutuminen luovien alojen "kasvuohjelma" -tyyppisen toiminnan jatkolle hankkeen päättymisen jälkeen.

Tulokset: Hankkeen toimenpiteiden tuloksena suunniteltiin, valmisteltiin ja pilotoitiin luovien alojen "kasvuohjelma" -tyyppistä toimintaa. Näitä toimenpiteitä ja pilotteja olivat hankkeessa toteutetut luovien alojen monialaiset verkostoitumistilaisuudet, LUMO-työryhmän toiminta ja luovien alojen monialaiset businessideakilpailut.

Hankkeen nimi ja toteutusaika: Euroopan neuvoston kulttuurireitit Etelä-Savossa, 1.1.2019 – 31.12.2019

Toteuttaja: Savonlinnan Hankekehitys Oy

Toteutusala: Etelä-Savo

Rahoittaja: Opetus- ja kulttuuriministeriö

Tavoitteet: Hankkeen tavoitteena oli kehittää kahta uutta kulttuurireittiä, joiden aiheet ovat Pyhä Olavi ja esihistoriallinen kalliotaide. Tavoitteena oli luoda em. aiheisiin sopivista käyntikohteista, tuotteista, palveluista ja tapahtumista muodostuvat matkailulliset kokonaisuudet, joille lopulta haetaan Euroopan neuvoston virallista kulttuurireittistystä.

Tulokset: Hankkeen aikana kehitettiin kulttuurireittejä, luotiin kansainvälisiä verkostoja, rakennettiin teemasivuja ja esitteitä kertomaan reiteistä ja järjestettiin tapahtumia.

Hankkeen nimi ja toteutusaika: Kulttuurista elinvoimaa Järvi-Suomeen - Savonlinna Euroopan kulttuuripääkaupungiksi 2026, 1.3.2019 - 31.10.2020

Toteuttaja: Etelä-Savon Maakuntaliitto

Toteutusala: Etelä-Savo, Pohjois-Savo, Etelä-Karjala, Pohjois-Karjala

Rahoittaja: Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR)

Tavoitteet: Hankkeen päätavoitteena oli Euroopan kulttuuripääkaupunkitittelin hakeminen. Lisäksi hankkeen tavoitteena oli edistää koko toteutusalan alueen ylimaakunnallista yhteistyötä ja tukea kulttuurista kestävyttä.

Tulokset: Hankkeen tuloksen syntyä 1) tausta-aineistoja ja selvityksiä, jotka loivat pohjaa kulttuuripääkaupunkivuoden hakemukselle, 2) hakemus eli hakukirja, jolla Savonlinna ja Itä-Suomen alue osallistui kulttuuripääkaupunkivuoden kansalliseen kilpailuun ja 3) itä-suomalainen kulttuuritoimijoiden yhteistoimintaverkosto. Verkoston toiminnan oli tarkoitus konkretisoida yhteisen kulttuuripääkaupunkivuoden 2026 suunnitelmaan ja ohjelmasisältöihin.

Hankkeen nimi ja toteutusaika: Parasta Etelä-Savoon - taide-, kulttuuri- ja luonto-osaamista sote- ja nuorisoalojen toimijoille, 1.1.2019 - 31.3.2021

Toteuttaja: Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy

Toteutusala: Etelä-Savo

Rahoittaja: Euroopan sosiaalirahasto (ESR)

Tavoitteet: Lisätä taide-, kulttuuri- sekä luontolähtöisten menetelmien hallintaa ja tietoisuutta niihin perustuvan toiminnan hyvinvointivaikutuksista.

Tulokset: Hankkeessa tuotettiin palvelumuotoilua hyödyntäviä valmennuspaketteja, jotka pitivät sisällään muun muassa yhteiskehittämispajoja, pienryhmätyöskentelyä, verkkotyöskentelyä, mentorointia ja kokoavia työpajapäiviä. Valmennukset suunnattiin kahdelle ryhmälle: 1) sote-, kasvatus- ja nuorisoalan toimijoille - ammattilaisille, opiskelijoille ja järjestötoimijoille sekä 2) taide-, kulttuuri- ja luontolähtöisen toiminnan

toteuttajille. Laajan valmennuspaketin lisäksi hankkeessa tuotettiin suppeampia, räätälöityjä yksikkökohtaisia maksimissaan yhden päivän pituisia valmennuspäiviä. Tuloksena nähtiin, että hanke lisäsi sote- ja nuorisoalan ammattilaisten osaamista taide-, kulttuuri- ja luontolähtöisen toiminnan käyttämiseksi osana omaa työtä.

Hankkeen nimi ja toteutusaika: Kiteytä osaaminen, 1.5.2021 - 31.12.2021

Toteuttaja: LAB Ammattikorkeakoulu

Toteutusala: Kansallinen

Rahoittaja: Päijät-Hämeen liitto (AKKE-rahoitus)

Tavoitteet: Hankkeen tavoitteena oli selvittää luovan alan toimijoiden verkostojen moninaisuutta, toimintatapoja ja yhteistyömahdollisuuksia. Lisäksi tavoitteena oli kartoittaa kohderyhmän tarpeet oman osaamisen sanoittamiseen ja kiteyttämiseen oman yrittäjätai taitelijaprofiilin näkyväksi tekemistä varten.

Tulokset: Hankkeessa toteutettiin Webropol-kysely, joka suunnattiin päijäthämäläisille luovan alan toimijoille, jossa kysyttiin yhteistyön nykytilasta, tulevaisuudesta ja toiveista. Kyselyn lisäksi hankkeessa toteutettiin teemahaastatteluita. Tuloksista käy ilmi, että verkostoja on luovilla aloilla paljonkin ja yhteistyötä tehdään, mutta enimmäkseen omien tuttujen kanssa. Tuloksien perusteella voidaan todeta, että luovien alojen tekijöiden toiminta on usein hajanaista eikä kovin suunnitelmallista. Moni toimija toivoi yhteistyötä ja apuja esimerkiksi markkinoinnissa ja liiketoiminnan kehittämisessä, lisäksi painotettiin yhteistyön ammatillisuutta. Ammatillista hyötyä ja osaamisen jakamista painotettiin myös verkostoitumisen näkökulmasta. Verkostoitumisen tarve nousi esiin erityisesti hankkeen haastatteluissa.

Hankkeen nimi ja toteutusaika: Intangible Cultural Singing Heritage route –kulttuuri-reitin valmisteluhanke 1.5.2020 - 31.3.2022

Toteuttaja: Runolaulu-Akatemia

Toteutusala: Kansallinen/Kansainvälinen (Via Karelia matkailureitti)

Rahoittaja: Opetus- ja kulttuuriministeriö, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, Kainuun liitto, Etelä-Karjalan liitto, Naturpolis Oy, Runon ja Rajan tie ry

Tavoitteet: Hankkeen keskeisin tavoite oli, että vuonna 2022 Singing Heritage Route (alkuperäiseltä työnimeltään Intangible Cultural Singing Heritage Route) -kulttuurireittiä koskeva hakemus jätetään Euroopan neuvoston kulttuurireittiohjelmaan hyväksyttäväksi. Hankkeen aikana oli tarkoitus tehdä yksityiskohtainen kulttuurireittisuunnitelma, yhdistää voimia Suomen puolella, itärajan tuntumassa kulkevan Runon ja Rajan tien varrella, ja ulottaa reitin valmisteluprosessi vuosien 2020 ja 2021 aikana Narvan ja Tarton alueelle Virossa, Latvian itäosien alueelle sekä Liettuaan ja mahdollisesti Leningradin alueelle Venäjällä.

Tulokset: Hanke onnistui koronatilanteesta huolimatta synnyttämään yhteistyöverkoston, jolla on kyky ja halu synnyttää ja ylläpitää Singing Heritage Route -kulttuurireittiä. Reitin kehittäminen ei kuitenkaan päättynyt viralliseen reittipäätökseen. Euroopan kulttuurireittejä tarkastetaan joka kolmas vuosi tehtävillä tarkastuksilla, minkä vuoksi varsinaista reitin hyväksymispäätöstä seuraavat vuodet ovat reitin kannalta erittäin tärkeitä. Tuloksena nähtiin ymmärrys siitä, että on hankittava rahoitusta ja lujitettava yhteistyöverkostoa, jotta reitti tulevaisuudessa täyttää siihen asetettuja toiveita mahdollisimman hyvin.

Hankkeen nimi ja toteutusaika: D.O.Saimaa - Food&Culture, 1.9.2019 - 31.8.2022

Toteuttaja: Mikkelin kehitysyritys, Miksei Oy

Toteutusala: Pohjois-Savo, Etelä-Savo

Rahoittaja: Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR)

Tavoitteet: Hankkeen keskeisin tavoite oli nostaa Etelä-Savon ja Saimaan alueet tunnetuksi ja vetovoimaiseksi ruokamatkailualueeksi niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin. Tavoitteena oli luoda alueelle kattava verkosto laadukkaita, ruokakulttuurista ammentavia, aitoja kansainvälisen standardin täyttäviä, helposti ympäri vuoden ostettavia ruokamatkailupalveluita. Tavoitteena oli myös edistää D.O.Saimaa -laatu- ja alkuperämerkin tunnettuutta ja käyttöönottoa.

Tulokset: Hanke on edistänyt merkittävästi tietoisuutta alueen ruokakulttuurista ja ruokamatkailusta nostamalla esiin alkutuottajia ja matkailuyrityksiä. D.O. Saimaa alkuperämerkistä tuli hankkeen aikana vahva osa alueen ruokamatkailua. Esimerkkinä tästä muun muassa Sami Kurosen makumatka Saimaalla. Tuloksena voidaan myös nähdä D.O. Saimaa ja Saimaa Gastronomy -verkostojen toimiminen, joka lähti uudelle tasolle hankkeen aikana. Saimaa Gastronomy yritykset hitsautuivat toimimaan yhdessä ja hankkeen aikana, ja konsultin ohjauksessa työstetty verkoston strategia ja toimintasuunnitelma vahvistivat yhteistyötä entisestään.

Hankkeen nimi ja toteutusaika: Saimaa Food & Tourism -kehittämisen selvityshanke, 1.8.2020 - 31.10.2022

Toteuttaja: Helsingin Yliopisto

Toteutusala: Etelä-Savo (Mikkeli)

Rahoittaja: Euroopan Aluekehitysrahasto (EAKR)

Tavoitteet: Hankkeen tavoitteena oli tuottaa ehdotus ruoka- ja matkailualat yhdistävän kehittämisalustan toimintamallista, joka sisältää alustavan suunnitelman huippukoulutuskokonaisuuden perustamisesta sekä ruokamatkailuun liittyvän korkeatasoisen tutkimus- ja kehittämistoiminnan vahvistamisesta.

Tulokset: Tuloksena luotiin Etelä-Savon ruokamatkailun tutkimus- ja kehittämissuunnitelma, joka esittää toimenpiteitä, miten maakunta saavuttaa asetetun tavoitteen olla ruokamatkailun edelläkävijä ja miten alueella tarjottavat ruokamatkailutuotteet olisivat elämyksellisiä, asiakaslähtöisiä, kestävän kehityksen mukaisia, paikalliseen ruokakulttuuriin ja raaka-aineisiin pohjautuvia sekä kannattavia. Vastaavaa suunnitelmaa ei oltu aikaisemmin Etelä-Savoon tehty. Ruokamatkailu on ollut osana Etelä-Savon ruoka-alan kehittämisohjelmaa, mutta hankkeessa valmistunut suunnitelma määrittelee tarkemmin tavoitteet sekä tutkimus- ja kehittämistoimet tavoitteiden saavuttamiseksi. Lisäksi tuloksena syntyi alustava esitys ruokamatkailun huippukoulutusyksiköstä, joka nimettiin Saimaa Academy of Gastronomiksi. Esitys sisältää täydennyskoulutustyyppisten koulutuksien pääteemat ja yksittäisiä kurssiehdotuksia.

Hankkeen nimi ja toteutusaika: Tapahtumat ja kokoukset matkailun moottoreina Savonlinnassa, 1.5.2021 - 31.12.2022

Toteuttaja: Savonlinnan Hankekehitys Oy

Toteutusala: Etelä-Savo (Savonlinna)

Rahoittaja: Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR)

Tavoitteet: Tapahtumateollisuuden alan kehittäminen Savonlinnan alueella suuntaamalla toimenpiteet liiketoiminnallisen ja ammatillisen osaamisen kehittämiseen, sekä toimintaympäristön (esimerkiksi venueet ja kokoustilat) infran parantamiseen.

Tulokset: Hankkeessa on edistetty elinkeinopalveluiden ja yrittäjien dialogia kohti tapahtumamyönteistä kaupunki-imagoa ja kaupungin strategiaan kirjatun matkailun ympärivuotistamistavoitteen toteutumista. Savonlinnan kaupunki on perustanut syksyllä 2022 tapahtumapäällikön viran, joka osaltaan parantaa tätä vuoropuhelua. Hankkeen aikana yrittäjillä oli mahdollisuus verkostoitua alan valtakunnallisten asiantuntijoiden kanssa ja yritysvierailuja järjestettiin kaksisuuntaisesti. Hankkeen aikana alueelle syntyi uutta liiketoimintaa (tapahtumakeskus House of Olaf) sekä uusia tapahtumakonsepteja, kuten Musta Norppa-festivaali. Savonlinnan alueen tapahtumapaikkojen kantokykyä ja vetovoimaisuutta on kehitetty kansainvälisten ohjelmaostojen mahdollistamiseksi ja ikonista festivaalia (kuten Savonlinnan Oopperajuhlat) on esitelty tästä referenssinä.

Hankkeen nimi ja toteutusaika: Kalevala - mytologiasta arvoa liiketoimintaan, 1.3.2020 - 31.12.2022

Toteuttaja: Karelia Ammattikorkeakoulu Oy, Itä-Suomen yliopisto

Toteutusala: Pohjois-Karjala

Rahoittaja: Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR)

Tavoitteet: Hankkeen tavoitteena oli jalostaa kalevalaisuudesta uusi, moderni ja nykyaikainen toteutus, joka vetoaa myös nuoriin ja toimii koko perheen matkailullisena

vetovoimatekijänä. Tavoitteena oli luoda aineettomien kulttuurisisältöjen kaupallistamispolku työkaluksi olemassa olevien matkailu- ja palvelualojen yritysten liiketoiminnan kehittämiseen.

Tulokset: Hankkeen tuloksina syntyi Kalevalaan ja paikallisiin tarinoihin pohjautuvia tuotteita alueelle hankkeen vetämissä yritystyöpajoissa, joita räätälöitiin paikkakunta-kohtaisesti. Lisäksi hankkeen aikana osatoteuttajan (Itä-Suomen yliopisto) tuotti asiakas-tutkimuksen ja tarinallisten tuotteiden testaamisen kiinalaisille, japanilaisille, eteläko-realaisille ja saksalaisille kohderyhmille. Koko hankkeen lopputuloksena syntyi aineetto-mien kulttuurisisältöjen kaupallistamispolku, jota kehitettiin sekä hankkeen työpajoissa että luomalla alueen yrittäjien käyttöön tarina-aineistoja ja kokoamalla työkalupakki yri-tyskehittämisen ja palvelumuotoilun menetelmistä.

Hankkeen nimi ja toteutusaika: Vihreän kullan kulttuuritien kehittämishanke,
1.1.2021 - 31.12.2022

Toteuttaja: Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy

Toteutusala: Etelä-Savo

Rahoittaja: Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR)

Tavoitteet: Vihreän kullan kulttuuritie on suomalaisen metsäkulttuurin ytimessä kul-keva matkailureitti, joka havainnollistaa suomalaista metsäkulttuuria ja suomalaisten metsäsuhdetta eri muodoissaan mm. digitaalisuuden avulla. Hankkeen tavoitteena oli luoda digitaalisesti paranneltu kävijäkokemus niin Etelä-Savossa matkaileville henkilöille kuin myös muualla kotisohvaltaan surffaaville etämatkailijoille.

Tulokset: Hankkeessa herätettiin vuosituhannen vaihteessa rekisteröity Etelä-Savon vi-rallinen matkailutie, Vihreän kullan kulttuuritie, uudelleen henkiin uudelleenkonseptoin-nin ja digitalisoinnin avulla. Vihreän kullan kulttuuritien ydinviesti ja tutustumiskohteet kiinnitettiin aikaisempaa selkeämmin metsäkulttuuriin, -historiaan ja eteläsavolaiseen metsäsuhteeseen. Päivityksen myötä reitille vakiintui 16 vierailukohdetta. Lisäksi hank-keessa varmistettiin reitin näkyvyys Suomen Metsämuseo Luston ydinnäyttelyssä. Vih-reän kullan kulttuuritien kohteet ja teemat peilaavat ydinnäyttelyn esille tuomia moni-naisia näkökulmia suomalaisiin metsäsuhteisiin. Hankkeen aikana reitille luotiin kattava virtuaalikartta Outdooractive-alustalle, joten reittiin tutustuminen on mahdollista nyt myös digitaalisesti. Matkailutiestä löytyy kattavaa tietoa myös reitin alueen kuntien ja Vi-sit-organisaatioiden sivuilta, sosiaalisen median kanavista.

Hankkeen nimi ja toteutusaika: GeoNaCu Saimaa - Anttolan luonnonkeskuksen, Ristii-nan Astuvansalmen kalliotaidekeskuksen ja Saimaa Geoparkin kehittäminen, 1.3.2020 - 31.12.2022

Toteuttaja: Mikkelin kehitysyritys, Miksei Oy

Toteutusala: Etelä-Karjala, Etelä-Savo

Rahoittaja: Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR)

Tavoitteet: Hankkeen päätavoite oli avata Saimaan luonto- ja kulttuuriarvoja niin kotikiin ulkomaisille matkailijoille. Hankkeen toimenpiteet edistivät Saimaan kestäväää ja vastuullista matkailua sekä vahvistivat paikallisten asukkaiden identiteettiä. GeoNaCu Saimaa -hankkeen tavoitteita olivat: 1) yhteisten viestinnällisten teemojen rakentaminen Saimaan luonto-, geologia ja kulttuuriarvojen pohjalta, 2) yhteisten Saimaa -teemojen ja vastuullisen luontomatkailun viestien hyödyntäminen asiakasviestinnässä, 3) Kävijöiden profiloiminen viestinnän ja tuotteistamisen kohdentamisessa, 4) yrittäjien kestävien luontomatkailutuotteiden rakentaminen/tuotteistaminen ja 5) Saimaan (ja sen käyntikohteiden) vetovoimaisuuden parantaminen.

Tulokset: Hanke tuotti sisältöjä ja työkaluja sekä toteutti kokeiluja edellä kuvattujen yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. GeoNaCu Saimaa - Anttolan Luonnonkeskuksen, Ristiinan Astuvansalmen kalliotaidekeskuksen ja Saimaa Geoparkin kehittäminen -hanke jakautui nimensä mukaan kolmeen eri osa-alueeseen, joista Anttola ja Astuvansalmi olivat vahvasti sisältöjen kehittämiseen ja toimijoiden verkostoitumiseen tähtääviä kokonaisuuksia osana Saimaan Geoparkia. Saimaa Geopark ry osatoteuttajan roolissa kehitti erityisesti geokohteiden ja palvelujen löydettävyyttä ja sisältöjä eri kanavissa, tuotti matkailijoille suunnatun ohjeistuspuatteriston ja virkistyskohteiden hallinnointiosapuolille yhteisen toimintamallin vakiinnuttaen samalla asemansa alueella ja kehittämistyön jatkumisen. Yksi hankkeen merkittävimmistä tavoitteista toteutui, kun Saimaa GeoPark sai UNESCO:n Global Geopark statuksen huhtikuussa 2021.

Hankkeen eri osa-alueet tukivat toisiaan ja yhteinen tavoite asiakaslähtöisestä, kokonaisvaltaisesta ja monikanavaisesti löydettävissä olevasta luonto- ja kulttuurimatkailun kokonaisuudesta toteutui, mutta ei aivan siinä laajuudessa, kuin hankesuunnitelmassa oli määritelty. Tähän vaikutti erityisesti koronapandemia ja siitä johtuneet sulkutoimenpiteet ja kokoontumiskiellot. Yritysten uusien tuotteiden kehittäminen ja yritysverkostojen luominen olisi edellyttänyt kasvokkain tapahtuvaa kehittämistyötä, joka jäi paljon suunniteltua vähäisemmäksi. Ensimmäinen verkostoitumistilaisuus pystyttiin järjestämään 8.12.2021, jonka jälkeen seurasi vielä uusia korona-aaltoja. Myös Miksei Oy:n ohjeistus rajoitti henkilökohtaisia tapaamisia. Lisäksi Saimaa Geopark ry:n vaikeudet hankkeen toteuttamisessa vaikuttivat hankkeen tuloksiin.

Hankkeen nimi ja toteutusaika: AKKU- Alueellinen kuntien kulttuuritoiminnan kehittäminen Etelä-Savossa, 1.1.2021 - 28.2.2023

Toteuttaja: Etelä-Savon maakuntaliitto

Toteutusala: Etelä-Savo

Rahoittaja: Opetus- ja kulttuuriministeriö

Tavoitteet: Hankkeen tavoitteena oli tukea eteläsavolaisten yhdenvertaista kulttuurista osallisuutta ja toimijuutta, edistää taiteen ja kulttuurin saatavuutta ja saavutettavuutta kunnissa sekä vahvistaa maakunnan elinvoimaisuutta.

Tulokset: Hanke vahvisti maakunnan kulttuuritoimijoiden yhteistyötä sekä toi lisävirtaa yhteisten toiminta- ja tuotantotapojen kehittämiseen.

Hankkeen nimi ja toteutusaika: Kulttuurin unelmavuosi 2022, 1.1.2021 - 31.3.2023

Toteuttaja: Mikkelin kaupunki

Toteutusala: Etelä-Savo (Mikkeli)

Rahoittaja: Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR)

Tavoitteet: Hankkeen tavoitteena oli parantaa kulttuurin saatavuutta ja saavutettavuutta Mikkelissä sekä nostaa sen näkyvyys uudelle tasolle viestintää ja tapahtumatoimintaa edistämällä. Hankkeessa työllistettiin kulttuurialan toimijoita, vahvistettiin alueen asukkaiden hyvinvointia kulttuurin keinoin ja kehitettiin uusia toimialat ylittäviä yhteistyömalleja juurrutettavaksi Mikkelin kulttuurikenttään.

Tulokset: Hankkeen tuloksena syntyi malli kulttuurin unelmavuoden toteuttamisesta myös muissa Itä-Suomen kaupungeissa. Hankkeen tapahtumiin osallistui yli 33000 ihmistä. Kaikkiaan toimijoita tapahtumien toteuttamisessa oli mukana noin 250 henkilöä, ammattilaiset, harrastajat ja yhdistystoimijat mukaan lukien. Hankkeessa otettiin käyttöön käänteisen kilpailutuksen muoto, kulttuuritupsahdus, jonka kautta luotiin mahdollisuus myös uusille toimijoille ja kokeiluille kulttuurin kentällä. Hanke järjesti tai oli mukana noin 150 yksittäisen tapahtuman, esityksen tai näyttelyn toteuttamisessa. Näistä 77 tapahtumakokonaisuutta oli Kulttuuritupsahduksia, jotka syntyivät hankkeen toimesta.

Hankkeen nimi ja toteutusaika: Creative Saimaa Klusterivalmistelu, 1.9.2022 - 31.3.2023

Toteuttaja: Savonlinnan Hankekehitys Oy

Toteutusala: Etelä-Savo

Rahoittaja: Etelä-Savon maakuntaliitto, MOKRA 2021

Tavoitteet: Hankkeen tavoitteena oli matkailun ja luovien alojen kehittämisverkoston (ekosysteemin) luominen Saimaan alueelle. Tarkoituksena oli luoda klusterin dokumentaation laatiminen, mukaan lukien toimintaa koskeva klusterisopimus. Hankkeen tavoitteena oli myös klusteritoiminta- ja kansainvälistymissuunnitelmien laatiminen ja toimintamallinen luominen.

Tulokset: Tuloksina valmistui esiselvitys toiminnan edellytyksistä, yritysten ja toimijoiden tahtotilan ja tarpeiden kartoitus sekä EU:n vaatimusten mukaisen klusterin

toimintamallin ja kokonaisuuden rakentaminen. Hankkeen tuloksena syntyi klusterisopimus ja klusterin konkreettinen kokoaminen sai alkunsa hankkeen aikana.

Hankkeen nimi ja toteutusaika: Mikkeli Events, 1.4.2021 - 30.4.2023

Toteuttaja: Mikkelin kehitysyhtiö, Miksei Oy

Toteutusala: Etelä-Savo (Mikkeli)

Rahoittaja: Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR)

Tavoitteet: Hankkeen tavoitteena on saattaa Mikkelin tapahtumatuotannon toimijat yksityiseltä, kolmannelta ja julkiselta sektorilta saman verkoston, toimintamallin ja tiedon äärelle. Tavoitteena on luoda mahdollisuuksia kasvaville tapahtumille sekä uudelle liiketoiminnalle.

Tulokset: Julkaistuja tuloksia ei vielä saatavilla

Hankkeen nimi ja toteutusaika: Kulttuurihyvinvointitoiminnan taloudellinen arviointi -hanke – ArtWell, 01.04.2022 - 30.04.2023

Toteuttaja: Itä-Suomen yliopiston Vaikuttavuuden talo, Taideyliopisto, Kulttuurihyvinvointipooli

Toteutusala: Kansallinen

Rahoittaja: Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan VN-TEAS -rahoitus

Tavoitteet: Hankkeen tavoitteina oli 1) kehittää kulttuurihyvinvointitoimien ennakoivassa taloudellisessa arvioinnissa tarvittavia menetelmiä ja laskentamalleja, 2) kehittää arvioinnin kriteeristöjä, 3) tunnistaa arviointia tukevan tietotuotannon tarpeita ja 4) tehdä edellä mainittujen pohjalta toimenpidesuosituksia kulttuurihyvinvointitoimien taloudellisen arvioinnin kehittämiseksi Suomessa.

Tulokset: Hankkeen tuloksena syntynyt loppuraportti *Kulttuurihyvinvointitoiminnan taloudellinen arviointi: Arviointimenetelmien jatkokehitystarpeet Suomessa* on luettavissa Valtioneuvoston julkaisuarkistossa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-361-6>.

Hankkeen nimi ja toteutusaika: Luova REAKTIO! Uutta arvoa luovat verkostot, 2.8.2021 - 31.5.2023

Toteuttaja: Savonia-ammattikorkeakoulu oy

Toteutusala: Pohjois-Savo

Rahoittaja: Euroopan sosiaalirahasto (ESR)

Tavoitteet: Hankkeen tavoitteena oli lisätä viestinnän keinoin luovan talouden vaikuttavuutta ja näkyvyyttä muille toimialoille työmahdollisuuksien lisäämiseksi. Hankkeen toimenpiteillä pyrittiin vauhdittamaan toimialojen kasvuhakuisuutta, tulevaisuuden haasteisiin vastaavaa rohkeaa uudistumista sekä teknologioiden käyttöä.

Tulokset: Julkaistuja tuloksia ei vielä saatavilla.

Hankkeen nimi ja toteutusaika: Taitava Me, 1.8.2020 - 31.5.2023

Toteuttaja: Savonlinnan kesäyliopistoyhdistys ry

Toteutusala: Etelä-Savo (Savonlinna)

Rahoittaja: Euroopan sosiaalirahasto (ESR)

Tavoitteet: Hankkeen tavoitteita olivat: 1) nuorten hyvinvoinnin tukeminen ja ylläpitäminen, syrjäytymisen ehkäiseminen, työelämätaitojen kehittäminen ja harrastamiseen rohkaiseminen, 2) kehittää nuorten itseilmaisuosaaamista ja liikunnallista terveyttä, 3) lisätä nuorten kulttuuri- ja luovaa toimintaa, joka tukee vuoden 2026 kulttuuripääkaupunkiteemaa, 4) luoda nuorille paikallisidentiteettiä ja nostaa nuorten oman kotiseudun arvostusta, 5) tukea nuorten sitoutumista kotiseutuun ja alueen yhteisiin tapahtumiin, ja 6) lisätä Savonlinnan nuorisoystävällisyyttä ja vetovoimaa asuin- ja opiskelukaupunkina.

Tulokset: Hankkeessa tuettiin 16-29-vuotiaiden nuorten hyvinvointia, itseilmaisua ja yhteistoimintataitoja järjestämällä matalan kynnyksen harrastustoimintaa nuorilta itseltään tulleiden toiveiden mukaisesti. Tarjoamalla mielekästä tekemistä ja erilaisia vastuurooleja harrastamisessa vahvistettiin nuorten kokemusta toimijuudesta osana paikallista yhteisöä ja siten tuettiin sitoutumista kotiseutuun.

Hankkeen nimi ja toteutusaika: Joensuun Botania kehityshanke, 5.4.2018 - 31.7.2023

Toteuttaja: Joensuun Botania Oy

Toteutusala: Pohjois-Karjala (Joensuu)

Rahoittaja: Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR)

Tavoitteet: Hankkeen tavoitteena on Botanian puutarhan kehittäminen kansainvälistä kiinnostusta herättävänä matkailukohteena ja luonnontieteen oppimisympäristönä.

Tulokset: Julkaistuja tuloksia ei vielä saatavilla.

Hankkeen nimi ja toteutusaika: Via Karelia-Vastuullista ruokamatkailua verkostoituen, 01.09.2022 - 30.09.2023 (Vastuullista ruokamatkailua Via-Karelialla-hankekokonaisuudesta)

Toteuttaja: ProAgria Itä-Suomi/MKN

Toteutusala: Kansallinen (Via Karelia matkailureitti)

Rahoittaja: Lapin ELY-keskus

Tavoitteet: Hankkeiden päätavoitteena on viedä eteenpäin vastuullisempaa, yhtenäisempää, vetovoimaisempaa, omaperäisempää, paikallistuotteista elämyksiä tarjoavaa Via Karelia -matkailutietä. Alatavoitteita ovat: 1) Vastuullisen ruokamatkailun ja siihen liittyvän tuoteosaamisen kehittäminen ja jalkauttaminen yrityksiin, 2) Yritysten ja toimijoiden paikallisen, alueellisen, ylimaakunnallisen ja kansainvälisen yhteistyön ja verkostoitumisen edistäminen (esimerkiksi ruokaketjujen kehittäminen), 3) Yritysten

liiketoiminnan ja uusien matkailupalveluiden kehittäminen palvelumuotoilun avulla (erityisesti verkostomaiset tuotteet ja paketit) ja 4) Vaikuttavuuden varmistaminen ja jatkotoimenpiteiden tunnistaminen.

Tulokset: Julkaistuja tuloksia ei vielä saatavilla.

Hankkeen nimi ja toteutusaika: Ruokamatkailun vastuullinen kehittäminen, 01.09.2022 - 30.09.2023 (Vastuullista ruokamatkailua Via-Karelialla-hankekokonaisuudesta)

Toteuttaja: Lapin ammattikorkeakoulu, Lapin yliopisto

Toteutusala: Kansallinen (Via Karelia matkailureitti)

Rahoittaja: Lapin ELY-keskus

Tavoitteet: Hankkeiden päätavoitteena on viedä eteenpäin vastuullisempaa, yhtenäisempää, vetovoimaisempaa, omaperäisempää, paikallistuotteista elämyksiä tarjoavaa Via Karelia -matkailutietä. Alatavoitteita ovat: 1) Vastuullisen ruokamatkailun ja siihen liittyvän tuoteosaamisen kehittäminen ja jalkauttaminen yrityksiin, 2) Yritysten ja toimijoiden paikallisen, alueellisen, ylimaakunnallisen ja kansainvälisen yhteistyön ja verkostoitumisen edistäminen (esimerkiksi ruokaketjujen kehittäminen), 3) Yritysten liiketoiminnan ja uusien matkailupalveluiden kehittäminen palvelumuotoilun avulla (erityisesti verkostomaiset tuotteet ja paketit) ja 4) Vaikuttavuuden varmistaminen ja jatkotoimenpiteiden tunnistaminen.

Tulokset: Julkaistuja tuloksia ei vielä saatavilla.

Hankkeen nimi ja toteutusaika: European Region of Gastronomy Saimaa Management Project 2022–2023, 1.4.2022 - 31.12.2023

Toteuttaja: Etelä-Savon maakuntaliitto

Toteutusala: Etelä-Karjala, Pohjois-Karjala, Etelä-Savo

Rahoittaja: Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR)

Tavoitteet: Hankeen tavoitteena on luoda Saimaan alueelle tiivis ruoka- ja kulttuurimatkailun yhteistyöverkosto ja lisätä merkittävästi Saimaan ruoka- ja kulttuurimatkailun tunnettavuutta ja elinkeinolähtöistä palvelutarjontaa alueellisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti. Tavoitteena on myös luoda toimialarajat ylittävää kehittämistoimintaa ja verkostoja Saimaan ruoka- ja kulttuurimatkailun ympärille ekologisesti ja sosiaalisesti kestävästi, joka tuo alueelle kansainvälistä näkyvyyttä, osaamista ja kontakteja.

Tulokset: Hankkeessa jo toteutuneena tuloksena on Saimaa European Region of Gastronomy 2024 statuksen saavuttaminen lokakuussa 2022. Pitkän aikavälin tuloksena Saimaan ruoka- ja kulttuurimatkailu edistää laajalti alueen elinkeinolähtöisen toiminnan kehittämistä. Hankkeen odotettuja konkreettisia tuloksia ovat muun muassa

yhteistyöverkoston syntyminen, yhteistyössä muiden hankkeiden kanssa ideoidut ja pilotoidut ruoka- ja kulttuurimatkailureitit ja kansainvälisen yhteistyön rakentaminen.

Hankkeen nimi ja toteutusaika: Latvavesiltä osaksi Saimaan matkailu- ja satamaverkostoa - Liperin satama-alueen kehittämistä tukevien investointien toteuttaminen, 1.1.2021 - 31.12.2023

Toteuttaja: Liperin kunta

Toteutusala: Pohjois-Karjala (Liperi)

Rahoittaja: Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR)

Tavoitteet: Hankkeen päätavoitteena on kehittää Liperin satama-alueen matkailuliiketoimintaa ja käyttöä alueen infran kehittämisen myötä ja tuoda Liperi näkyväksi ympäri-vuotisten matkailupalveluiden tuottajaksi Saimaan alueelle.

Tulokset: Julkaistuja tuloksia ei vielä saatavilla.

Hankkeen nimi ja toteutusaika: Co-Fast - mikro- ja pk-yritysten liiketoiminnan kehittämisympäristö, 1.9.2022 - 31.12.2023

Toteuttaja: Karelia Ammattikorkeakoulu Oy

Toteutusala: Pohjois-Karjala

Rahoittaja: Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR)

Tavoitteet: Hankkeen tavoitteena on rakentaa uudenlainen mikro- ja pk-yrityksiä palveleva liiketoiminnan kehittämisympäristö. Co-fast on kokeiluympäristö, jossa huomioidaan osaamistarpeet mm. digitalisaatioon ja vihreään siirtymään liittyen sekä hyödynnetään simulaatioiden kautta tapahtuvaa liiketoiminnan kehittämistä. Hankkeen toisena päätavoitteena on lisätä maakunnan mikro- ja pk-yritysten sekä korkeakoulujen yhteistyötä liiketoiminnan kehittäjäkumppaneina. Tämä työelämälähtöinen oppimisympäristö muodostaa myös fyysisen ympäristön Karelian Wärtsilä -kampukselle vuoden 2023 aikana.

Tulokset: Julkaistuja tuloksia ei vielä saatavilla.

Hankkeen nimi ja toteutusaika: Kulttuurin unelmavuosi 2023, 1.5.2022 - 31.12.2023

Toteuttaja: Joensuun kaupunki

Toteutusala: Pohjois-Karjala (Joensuu)

Rahoittaja: Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR)

Tavoitteet: Joensuun kulttuurin unelmavuoden päätavoitteet ovat kulttuurin vahvistaminen, kulttuuri-, taide ja tapahtuma-alan elinvoimaisuus sekä hyvinvoinnin lisääminen alueella. Tarkoituksena on aktivoida alueen yrityksiä ja yhteisöjä sekä kulttuurin harrastajia ja kuluttajia. Hankkeen kautta halutaan löytää uusia toimialat ylittäviä yhteistyömahdollisuuksia, jotka voidaan juurruttaa osaksi Joensuun kulttuurikenttää. Hanke tukee Joensuun

kaupungin strategista päämäärää elinvoimaisesta Joensuusta, jossa painopisteet ovat kestävydessä, oppimisessa sekä houkuttelevassa toimintaympäristössä. Aktiivinen luovien ja kulttuurialojen alojen kenttä lisää vetovoimaa, osallisuutta, hyvinvointia ja tasa-arvoa sekä vahvistaa luottamusta itseensä ja elämään.

Tulokset: Julkaistuja tuloksia ei vielä saatavilla.

Hankkeen nimi ja toteutusaika: Smart Event Managers, 1.5.2021 - 31.8.2023

Toteuttaja: Karelia Ammattikorkeakoulu Oy

Toteutusala: Pohjois-Karjala

Rahoittaja: Euroopan sosiaalirahasto (ESR)

Tavoitteet: Hankkeen tavoitteena on kehittää ja pilotoida Smart Event Managers -koulutuskokonaisuudet. Smart Event Managers -koulutus tukee tapahtumajärjestämisen ammattilaistumiskehitystä, paikkaa laajamittaista osaamisvajetta järjestäjäorganisaatioissa, systematisoi ja vakiinnuttaa ammattilaisen tapahtumajärjestämisen kompetenssiprofiileita, toimii tapahtumien kehittämisen avoimena innovaatioalustana, tukee yrittäjyyteen perustuvien toimintamuotojen kehittämistä sekä tarjoaa yhteistyöverkostoja osallisten tarpeisiin. Samalla tuetaan tapahtuma-ammattilaisten kansainvälistymistä ja kehitetään siihen uusia toimintamalleja.

Tulokset: Julkaistuja tuloksia ei vielä saatavilla

Hankkeen nimi ja toteutusaika: Talvimatkailun ja tapahtumatuotantojen uusi kasvusuunta, 1.4.2022 - 31.12.2023

Toteuttaja: Joensuun kaupunki

Toteutusala: Pohjois-Karjala (Joensuu)

Rahoittaja: Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR)

Tavoitteet: Hankkeen tavoitteena on että hankkeen päätyttyä Joensuun matkailutalvi on huomattu laajalti eri puolilla Suomea ja Joensuu on nostanut selkeästi profiiliaan talvimatkailukohteena. Joensuun Laulurinne muodostuu matkailupalvelutarjonnaltaan monipuoliseksi talvimaailmaksi, joka kiinnostaa kotimaan matkailijoita eteläisestä Suomesta ja lähimaakunnista. Yöpymis- ja matkailijamäärissä tavoitellaan havaittavaa nousua talvilomaviikkojen (vk 8-10) aikana verrattuna tilastoihin ennen hanketta. Asiakastutkimuksesta havaitaan positiivinen yllättyneisyys Joensuun talvimatkailutarjontaan. Hankkeen tavoitteena on myös, että Joensuu löydetään merkittävien kokousten ja konferenssien järjestämispaikaksi entistä useammin, täältä löytyy korkeatasoinen tapahtumatuotanto-osaaminen ja siihen liittyvät tukipalvelut. Joensuuhun syntyy kokous- ja kongressituotannon klusteri, johon lukeutuvat käytännön tapahtumatuotanto, tilat, majoitustointiminta, joukkoliikenne, ravitsemispalvelut, muut matkailulliset palvelut, tekninen kuvan-

ja äänenvälitys sekä maksuliikenne. Klusteri on uudella tavalla organisoitunut sekä hake-
maan että toteuttamaan suuria kokous- ja kongressitapahtumia Joensuussa.

Tulokset: Julkaistuja tuloksia ei vielä saatavilla

Hankkeen nimi ja toteutusaika: S Creatives, 28.2.2022 - 31.12.2023

Toteuttaja: Savonlinnan kaupungin kulttuuripalvelut

Toteutusala: Etelä-Savo (Savonlinna)

Rahoittaja: Opetus- ja kulttuuriministeriö

Tavoitteet: Tavoitteena on innovatiivisten palvelujen sekä tuotanto- ja toimintamallien kehittäminen. Hankkeen tarkoituksena on tukea luovien alojen ekosysteemin kehittämistä ja vakiintumista alueelle. Hanke jatkaa kulttuuripääkaupunkihankkeen aikana Savonlinnassa alkanutta työtä ja mahdollistetaan sen juurtuminen alueelle.

Tulokset: Julkaistuja tuloksia ei vielä saatavilla.